

Rutiner för att förebygga och åtgärda hot och våld

Arbetsmiljölagstiftningen ställer krav på att det ska finnas rutiner för att förebygga hot och våld i arbetsmiljön. Den föreskrift som beskriver kraven är:

[AFS 1993:2 Våld och hot i arbetsmiljön.](#)

Hässleholms kommun har också utarbetat en rutin för "Våld och hot om våld". Denna finns i kommunens arbetsmiljöguide. Rutinen kan sökas på Hässleholms kommuns hemsida <http://intranet.hassleholm.se/22407>.

Nedanstående rutiner avser att omsätta riktlinjerna i ovan nämnda dokument till en handledning på arbetsplatsnivå, som både beskriver främjande och förebyggande åtgärder, men också åtgärder för att hantera uppkomna hot- eller våldssituationer.

Främjande och förebyggande arbete för en god värdegrund och en god arbetsmiljö

Det främjande och förebyggande arbetet finns beskrivet i de styrdokument som vi har att följa; Skollagen 2010:800, Gy 11, Lgr 11 och Skolverkets rekommendationer. Flera lokala styrdokument som styr det förebyggande arbetet ska finnas:

- ✓ Likabehandlingsplan för att förebygga och åtgärda diskriminering och kränkande behandling av barn/elever.
- ✓ Rutiner för att förebygga och åtgärda kränkande särbehandling av anställda.

Varje enhet ska bedriva ett värdegrundsarbete, som syftar till att åstadkomma en värdegrund som är väl känd av både personal, elever och vårdnadshavare. Ett långsiktigt arbete för att skapa en god studiemiljö ska också bedrivas på alla enheter. Samverkan med hemmen är ett viktigt inslag i arbetet för en god och trygg arbetsmiljö i skolan.

Risksituationer och riskbedömningar

Hot- och våldssituationer kan uppstå och visa sig både i direkta mellanmänniska situationer, men också i form av brevhot, bombhot, hot via sociala medier, etcetera.

Till risksituationerna i våra verksamheter hör också situationer då utomstående, t ex drog-påverkade eller i avsikt att "göra upp med någon" på arbetsplatsen, dyker upp på våra enheter. Även ensamarbete, vid t ex öppning eller stängning, eller vid utvecklingssamtal på kvällstid i skolan, utgör risksituationer.

Då risksituationer identifieras ska riskbedömning göras. Det kan gälla både risker som handlar om enstaka individer, och mer generella risksituationer. Riskbedömningen ska göras i samverkan mellan rektor och skyddsombud, med deltagande av berörda arbetstagare

och/eller/elever. En enkel mall för riskbedömning finns som bilaga till dessa rutiner. Riskbedömningen ska alltid innehålla en beskrivning av risken, de åtgärder som ska genomföras för att avvärja/minska risken, en ansvarsfördelning och en rutin för uppföljning. För att riskbedömning ska kunna göras, är varje arbetstagare som får information om hot och/eller våld skyldig att anmäla detta till rektor.

Förebyggande rutiner

Till de förebyggande åtgärderna hör att kontrollera att fastigheterna fungerar felfritt t ex när det gäller:

- ✓ belysning inom- och utomhus,
- ✓ fönster,
- ✓ lås,
- ✓ larm

Vid akuta fel, som medför säkerhetsrisker, kontaktas under arbetstid vaktmästare, och efter ordinarie arbetstid **HTAB - servicegruppens jourtelefon, telefon 0734-25 36 70** (OBS! Numret får endast användas i dessa situationer).

Då våra fastigheter invändigt inte är allmän plats, bestämmer verksamheten vem som har rätt att vistas på enheten. På varje enhet bör det klargöras vem som har rätt att vistas där, tex genom skyltning på ytterdörrar.

Skolgårdar och liknande är inte heller allmän plats. Allmänheten kan därmed inte kräva att få vistas där. Om områdena är inhägnade eller inte har inte någon betydelse för denna bedömning. Om oönskad person vistas på skolgården har skolan rätt att avvisa vederbörande. Avlägsnar sig sådan person inte frivilligt får man tillkalla polis. Skolpersonal får inte själv med tvång avvisa person, eftersom det inte föreligger nödvärnsrätt, till skillnad från den situationen att någon trots tillsägelse kvarblir i någons bostad.

Ensamarbete ska ske i så liten utsträckning som möjligt. Utvecklingssamtal i skolan bör så långt som möjligt ske under dagtid, och om det inte är möjligt, samordnas så att flera arbetstagare samtidigt befinner sig på arbetsplatsen. Vid ensamarbete ska arbetstagaren ha snabb tillgång till telefon, antingen genom att det finns bärbar telefon, eller genom att planera så att aktuell aktivitet sker i rum där det finns fast telefon.

Om hotbild finns ska ensamarbete inte tillåtas. Rektor svarar då för schemaläggning och bemanning så att ensamarbete inte sker.

Om det föreligger hot och risk för våld ska berörd personal erbjudas handledning.

Akuta risksituationer

I akuta situationer, där risk för våld finns, ska polisen kontaktas, telefon 112.

Det är upp till den berörde att bedöma när denna situation uppstår.

I situationer, t ex om man misstänker att någon obehörig uppehåller sig i lokalerna under kvällstid, om det finns personer utanför som man är orolig för, med flera liknande situationer, där det inte framstår som klart att polisen ska kontaktas, ska i första hand rektor kontaktas.

Om det är möjligt ska överenskommelse med närboende personal träffas, om att dessa får kontaktas i risksituationer. Om ingen annan går att nå ring vår **bevakningsfirma**

Bevakningsskydd, tel 0451-800 50 eller 0708-80 04 57 (OBS! Kontakt får endast tas i situationer som motsvarar larmutryckningar).

Krisledningsgruppernas roll

Om ett allvarligt tillbud om hot eller våld eller en faktisk händelse inträffar, ska skolans krisledningsgrupp sammankallas. Krisledningsgruppen svarar för att organisera det krisarbete som fordras i situationen.

Om hot eller våld inträffat

Det finns ett stort antal rutiner att tänka på om hot eller våld inträffat på arbetsplatsen, oavsett om det har drabbat anställda eller elever:

- Den berörde ska få ett omgående personligt omhändertagande, vilket får bedömas utifrån situationen. Exempel är:
 - lämna inte personen ensam, och se till att personen har någon hemma vid eventuell hemtransport,
 - akuta stödjande insatser ordnas, genom kontakt med företagshälsovården (Hälsoringen) eller hälso- och sjukvården.
- Om personen inte redan dagen efter kan återgå till arbetsplatsen ska arbetsledning och arbetskamrater ta kontakt regelbundet. Även efter den akuta situationen ska stödjande åtgärder genom företagshälsovården erbjudas.
- Samma kriterier för att bedöma om polisanmälan ska göras ska gälla i våra verksamheter som i samhället i övrigt. Om den berörde inte själv önskar göra polisanmälan ska rektor göra det.

- Om elev gör sig skyldig till hot eller våld ska en bedömning dessutom göras om anmälan ska göras till Socialtjänsten. All personal är skyldig att anmäla vid misstanke om att ”Socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd” (Socialtjänstlagen 14 kap, 1 §). Samråd bör ske med rektor innan anmälan.
- Anmälan i kommunens verktyg för att registrera olycksfall och arbetsskador, Flexite, ska göras vid fullbordat hot om våld eller våld. Om skada med risk för framtida men har inträffat för personal ska också arbetsskadeanmälan göras. Denna kan respektive chef göra direkt i Flexite. Om elev har blivit utsatt för skada ska vårdnadshavare informeras om kommunens olycksfallsförsäkring.
- Anmälan till Arbetsmiljöinspektionen ska ske vid allvarliga tillbud eller skador på arbetsplatsen, så skyndsamt som möjligt. Rektor svarar för anmälan. Bestämmelserna finns i Arbetsmiljöverordningens 2 §:
”Har olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbete föranlett dödsfall eller svårare personskada eller samtidigt drabbat flera arbetstagare, skall arbetsgivaren utan dröjsmål underrätta Arbetsmiljöverket. Detsamma gäller vid tillbud som har inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa.”
- Arbetsrättsliga åtgärder kan bli aktuella om personal gör sig skyldig till hot om våld eller våld:
 - Avstängning under utredningstid enligt bestämmelserna i AB § 10
 - Skriftlig varning enligt bestämmelserna i AB § 11
 - Uppsägning enligt bestämmelserna i Lagen om anställningsskydd
 - Avskedande enligt bestämmelserna i Lagen om anställningsskydd

Dokumentation

Händelser med våld eller hot om våld som inträffar i våra verksamheter ska utredas och dokumenteras, genom samtal med de berörda. Dokumentationen ska användas dels som ett underlag i det systematiska arbetsmiljöarbetet, dels som ett underlag för bedömning av åtgärder såsom polisanmälan, anmälan till Socialtjänsten, disciplinära åtgärder mm och som underlag om de inblandade upprepar sina handlingar.

Handlingsplaner i akuta situationer

Som bilagor till dessa rutiner finns handlingsplaner för olika akuta hot- eller våldssituationer.

Reviderad 2014-06-18